

ONLINE JOURNAL OF MUSIC SCIENCE

ISSN: 2536-4421

Atıf/Citation

Yılmaz Filiz, A., Yılmaz, A., & Sazak, N. (2024). Bireylerin dinledikleri müzik türü ve giyim tarzı tercihleri arasındaki ilişkinin sosyal kimlik temelinde incelenmesi. *Online Journal Of Music Sciences*, 9 (1), 196-221. <https://doi.org/10.31811/ojomus.1483415>

Cilt/Volume: 9 Sayı/Issue: 1 Haziran/June 2024	Geliş Tarihi/Received: 13.05.2023 Kabul Tarihi/Accepted: 31.05.2024 Yayın Tarihi/Published: 30.06.2024	Araştırma Makalesi/ Research Article 10.31811/ojomus.1483415
---	--	---

Asuman YILMAZ FİLİZ

Dr. Öğr. Üyesi, Selçuk Üniversitesi,
Mimarlık ve Tasarım Fakültesi, Moda
Tasarımı Bölümü,
asumanyf@selcuk.edu.tr

Aysun YILMAZ

Doktora Öğrencisi, Sakarya
Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü,
Müzik Bilimleri Anabilim Dalı,
aysunyilmaz78@gmail.com

Nilgün SAZAK

Prof. Dr., Sakarya Üniversitesi, Devlet
Konservatuarı, Ses Eğitimi Bölümü,
sazakn@sakarya.edu.tr

BİREYLERİN DİNLEDİKLERİ MÜZİK TÜRÜ VE GİYİM TARZI TERCİHLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN SOSYAL KİMLİK TEMELİNDE İNCELENMESİ

ÖZ

Kimlik kavramı hem bireysel hem de kolektif düzeyde, kendini tanımlama ve tanıtmaya biçimi ile ilgilidir. Görsel ve işitsel semboller olarak giyim ve müzik, tanımlama ve tanıtmaya süreçlerinin önemli unsurları olarak kabul edilmektedir. Yapılan araştırmalar incelendiğinde, müzik tercihleri ve giyim tarzlarının sosyal gruplara aidiyeti güçlendirdiği ve bireylerin kendilerini ifade etmelerine yardımcı olduğuna dair bulgularla karşılaşılmaktadır. Müzik ve moda ilişkisini sektörel temelde inceleyen araştırmaların da sosyal kimlik kavramını irdelediği görülmektedir. Diğer taraftan doğrudan müzik ve giyim stillerinin sosyal kimlik temelinde birlikte ele alındığı araştırmaların az sayıda olduğu görülmüştür. Bu temelde araştırmanın amacı, bireylerin dinledikleri müzik türleri ve tercih ettikleri giyim tarzları arasında sosyal kimlik temelinde bir ilişki olup olmadığını ortaya koymaktır. Günümüzde hem müzik hem de giyim üretimi iki ayrı sektör olarak karşımıza çıkmaktadır ve bu sektörlerin üretimlerinin birbiri üzerindeki etkisi de üzerinde durulması gereken bir konudur. Bu araştırma her iki sektöre de hizmet edecek bulgulara ulaşmayı hedeflemesi bakımından önem taşımaktadır. Araştırmada nicel ve nitel (karma) araştırmalar kapsamında yarı yapılandırılmış ve yapılandırılmamış (sohbet tarzında) görüşme tekniği kullanılmıştır. Nicel bulgular istatistiksel olarak analiz edilmiş; nitel bulgular ise görüşmelerde verilen cevapların yorumlanması ile gerçekleştirilmiştir.

Bireylerin Dinledikleri Müzik Türü ve Giyim Tarzı Tercihleri Arasındaki İlişkinin Sosyal Kimlik Temelinde İncelenmesi

Araştırma sonucunda katılımcıların dinledikleri müzik türleri ile gündelik yaşantılarında tercih ettikleri giyim stilleri arasında dikkate değer benzerlikler tespit edilmemiştir. Ancak katılımcıların, müzik türü temelinde şekillenen sosyal kimliklerini ortaya koydukları konser ve dinleti gibi etkinliklerde, ortak bir giyim stilini benimsemeye yönelik tutum sergiledikleri belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Toplumsal kimlik, sosyal kimlik, müzik türü, giyim tarzı.

EXAMINING THE RELATIONSHIP BETWEEN THE TYPE OF MUSIC LISTENED TO INDIVIDUALS AND THEIR CLOTHING STYLE PREFERENCES ON THE BASIS OF SOCIAL IDENTITY

ABSTRACT

The concept of identity is related to the way of identifying and promoting oneself, both on an individual and collective level. Clothing and music as visual and auditory symbols are recognised as important elements of identification and identification processes. When the researches are analysed, it is found that music preferences and clothing styles strengthen belonging to social groups and help individuals to express themselves. It is also seen that the researches analysing the relationship between music and fashion on a sectoral basis examine the concept of social identity. On the other hand, it has been observed that there are few studies in which music and clothing styles are directly analysed together on the basis of social identity. On this basis, the aim of this research is to reveal whether there is a relationship between the types of music that individuals listen to and the clothing styles they prefer on the basis of social identity. Today, both music and clothing production appear as two separate sectors and the impact of the production of these sectors on each other is an issue that needs to be emphasised. This research is important in terms of aiming to reach findings that will serve both sectors. Within the scope of quantitative and qualitative (mixed) research, semi-structured and unstructured (conversational) interview techniques were used. Quantitative findings were statistically analysed and qualitative findings were interpreted by interpreting the answers given in the interviews. As a result of the research, no significant similarities were found between the music genres that the participants listen to and the clothing styles they prefer in their daily lives. However, it was determined that the participants exhibited an attitude towards adopting a common clothing style in events such as concerts and concerts where they revealed their social identities shaped on the basis of music genre.

Keywords: Social identity, social identity, music genre, clothing style.

1.GİRİŞ

Kimlik kavramı ister bireysel ister kolektif olsun, kişi ya da topluluğun kendini nasıl tanımladığı ve dışarıdan nasıl tanımlandığı ile ilgilidir. Sağduyulu bir yaklaşımla ele alındığında kimliksel aidiyet ya da özdeşleşme, Hall'a (2003) göre "başka bir kişi veya grupla ya da bir idealle ortak köken veya paylaşılan özelliklerin tanınması ve bu temelde kurulan dayanışma ve bağlılığın doğal yakınlığı üzerine inşa edilir" (s. 2). Günümüzde özellikle büyük şehirlerde göçler sonucunda varlığını sürdüren etnik-kültürel kimlikler ve farklı ideolojiler, beğeniler ve yaşam tarzları ile oluşan çeşitli sosyal kimlikler bir arada ve iç içe yaşamaktadır. İster etnik-kültürel yapılar kadar geniş bir topluluk olsun, ister çeşitli amaçlarla oluşan

daha küçük sosyal gruplar olsun, kolektif kimliğin inşasında ortak özelliklerin, ortak köken ya da ideallerin, giyim-kuşam, müzik ve dans gibi çeşitli görsel ve işitsel sembollerle dışa vurulduğu söylenebilir. Diğer bir söylemle topluluğa ait ortak semboller, bireyin kendisini o topluluğa ait hissetmesini sağladığı gibi, içinde bulunduğu topluluğun dışarıdan nasıl algılandığı ile ilgili kimlikel bir tanımlayıcı haline gelir. Kimlik kavramı tüm anlamlandırma pratikleri gibi, bireysel ya da kolektif olarak diğerlerinden farklılığa vurgu yapar. Bir süreç olarak farklılıklar potasında işlediğinden, söylemsel çalışmayı, sembolik sınırların bağlanması ve işaretlenmesini ve 'sınır etkilerinin' belirlenmesini gerektirir (Hall, 2003, s. 3). “Sembolik sınırlar nerede başlar ve biter?”, “Bir sembol birden fazla kimlik için geçerli midir?”, “Bir kolektif kimliğe dair semboller zaman içerisinde değişir mi?” gibi birçok soru, kimlik üzerine yapılan araştırmalar dâhilinde irdelenmelidir. Toplumsal kimlikler sabit olmamakla birlikte, herhangi bir tarihsel anda belirli bir kültürel ya da alt kültürel bağlamda kimliği deneyimlemek için çok sayıda seçenek bulunmaktadır (Kruse, 1993, s. 39-40). Örneğin Sağır ve Öztürk (2015), Rock müzik dinleyenlerin küpe takmalarının ve arabesk dinleyenlerin kollarında ya da vücutlarda jilet izleri olmasının, ortak müzik beğenisine sahip olan bir topluluğun bu beğeniye görsel sembollere aktarımının göstergeleri olduğu üzerinde durmuşlardır (s. 123). Verilen örneklerdeki arabesk dinleyicisinin bedenlerinde jilet izleri olması, günümüz dinleyicisi için de böyle midir? Yoksa arabesk müziğin dinlendiği belirli bir dönemde tercih edilen görsel sembollerden mi ibarettir? Diğer taraftan sosyal kimliklere dair semboller, şüphesiz bireylerin kimliklerine de yansımaktadır. Tıpkı aynı formayı giydiğinde belirli bir sosyal topluluğun üyesi olduğunu ortaya koyan taraftar kitlesi gibi, aynı müzik tarzını dinleyen bireyler de etkileşimli bir grup haline gelmektedir (Sağır & Öztürk, 2015, s. 123). Ortak müzik beğenileri ile oluşan sosyal gruplar, benzer bir görsel sembolizmi paylaşmakta mıdır? Eğer öyle ise bu durum beğenilen müzik türleri, yaş, cinsiyet, meslek vb. değişkenlere göre farklılık göstermekte midir? Türetilebilecek benzer sorular, toplumsal kimlik sembolizminde müzik ve giyim tarzı gibi görsel ve işitsel sembollerle ilgili araştırmaların da gerekliliğini ortaya koymaktadır. Kruse'un (1993), altertanif müzik kültüründe alt-kültür kimliğini ele aldığı çalışmasında, toplumsal cinsiyet, ırk, etnisite, sınıf ve kuşağın sosyal, kültürel ve ideolojik pratikler alanı içinde kimliğin nasıl ifade edildiğini ve deneyimlendiğini anlamının önemine yaptığı vurgu da bu gerekliliği işaret etmektedir (s. 40).

Sosyal kimlik teorisi, sosyal gruplara üyeliğin, benlik saygısını artırmaya ve sürdürmeye hizmet ettiğini öne sürer ve gençlerde müzik, sosyal kimliğin tanımlanmasında önemli bir rol oynamaktadır (Shepherd & Sigg, 2015). Müzik ve kimlik ilişkisi 1980'lerin başlarından itibaren etnomüzikoloji araştırmalarında yaygın bir tema haline gelmiştir (Rice, 2007, s. 17). Günümüzde ise müzik, onu ilk yapan ve kendi kültürel yapısı içerisinde kültürün bir unsuru haline getiren yerel toplumların ötesine geçmiş, “deneyim olarak kendi dinamiklerini sürdüren bir yapı haline gelmiştir” (Frith, 2003, s. 109). Dijital teknolojilerin ulaştığı son noktada sosyal medya ve müziğin diğer bireylerle paylaşıldığı dijital platformlar, müziği toplumlar ötesi bir yapıya büründürmüştür. Diğer bir deyişle bugün dünyanın uzak bir noktasından üretilen müziğe ulaşılabilirliği kolaylaştıran teknolojiler, aynı zamanda küreselleşme için de araç haline gelmektedir. Diğer taraftan büyük şehirlerde artan popülasyon, yerel kültürler için kullanılan etnik ya da kültürel kimlik tanımlamalarının yanında sosyal kimlik kavramının da belirginleşmesi ile sonuçlanmıştır.

Bireylerin Dinledikleri Müzik Türü ve Giyim Tarzı Tercihleri Arasındaki İlişkinin Sosyal Kimlik Temelinde İncelenmesi

Ancak kimliğin tanımlayıcısı konumunda olan işitsel semboller hem etnik-kültürel kimlik hem de sosyal kimlik açısından önemli görülmektedir. Rice (2007), müziğin sosyal kimliğe katkılarına dair literatürde dört temel bulgu olduğundan bahsetmektedir. Bunlardan ilki, müziğin önceden var olan ya da ortaya çıkan bir kimliğe sembolik bir şekil vermesidir. İkincisi, müzik performansı, bir kimliği paylaşan topluluklara kendilerini eylem halinde görme ve aynı performans tarzını paylaşabilecek diğerlerini hayal etme fırsatı sunar. Üçüncüsü, müzik bir kimliğe "his" veya duygusal nitelik katabilir. Sonuncusu ise, müziğin bir kimliğe değer kattığı iddiasıdır (s. 34-35). Dolayısıyla müzik ve sosyal kimlik üzerine yapılan çalışmalar da her geçen gün artmaktadır. Sağır ve Öztürk (2015), sosyolojik bağlamda müzik ve kimliği inceledikleri araştırmada, Karabük Üniversitesi'nden 639 öğrenciyi örneklem olarak belirlemiş ve anket uygulamışlardır. Anket sonuçlarına göre yapılan analizlerle müziğin festivaller, konserler ve kafe gibi öğrencilerin bir arada vakit geçirdiği mekânlar özelinde sosyalleşmede önemli rol oynadığı sonucuna ulaşılmış ancak yapılan analizlerde kimlik kavramına dair bulgulara rastlanmamıştır. Kaya Göktepe (2021) popüler müziğin sosyal kimlik inşasındaki rolünü yerli 45'lik şarkılar örneği ile irdelediği nitel araştırmada, görüşme tekniğinden yararlanmış ve nostaljik şarkıları dinleyen bireylerin kendilerini sosyal bir topluluğa ait olarak gördükleri hatta bu nostaljik esintiyi giyim stillerine de yansıtabildikleri sonucuna ulaşmıştır. Kubrin (2005), rap müziği kimlik, kültür ve şiddet ekseninde ele aldığı çalışmasında 1992'den 2000'e kadar rap albümlerinde yer alan 403 şarkının içerik analizini yapmış, araştırma bulgularında, şarkı sözlerindeki şiddet tasvirlerinin, sosyal kontrol uygulamak, sosyal kimlik ve itibar oluşturmak gibi birçok işleve hizmet ettiğine dikkat çekmiştir. Gürgen (2016), üniversite öğrencilerinin yaşamlarında müziğin yerini, üniversitede ve çocuklukta dinledikleri müzik türlerini, neden müzik dinlediklerini ve müziğin duygusal ve sosyal işlevini araştırdığı çalışmada 322 öğrenci ile görüşme yapmış ve içerik analizi tekniği ile ulaştığı bulgularla müzik tercihlerinin genellikle aile ile ilgili olmadığı, öğrencilerin daha çok yabancı müzikleri tercih ettiği, dinleme nedenleri arasında ise ruh hali, keyif almanın yanı sıra akran gruplarının da etkili olduğu sonucuna ulaşmıştır. Shepherd ve Sigg (2015), Rosenberg'in (1965) benlik saygısı ölçeğini kullanılarak 199 üniversite öğrencisinin benlik saygısını ölçmüş, müzik türü kümeleri için müzik tercihi puanlarının benlik saygısı ile önemli ölçüde ilişkili olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Ayrıca sonuçların sosyal kimlik teorisini destekleyen bulguların yanında sosyal kimlik teorisini zorlaştırdığına da vurgu yapmışlardır. Clark ve Lonsdale (2023), 139 genç yetişkinin müzik tercihlerini, kolektif özsayılarını ve kişiliklerini değerlendirmiş, katılımcıların müzik tercihlerinin kendi bildirdikleri kolektif benlik saygısı ile bağlantılı olduğunu tespit etmiş ve araştırma bulgularının, müzik tercihlerinin kimlik duygusuyla bağlantılı olduğu fikrine daha fazla kanıt sunduğunu belirtmişlerdir. Görüldüğü üzere mevcut literatür incelendiğinde, araştırma bulgularının müzik ve sosyal kimlik arasındaki ilişkiyi pozitif yönde desteklediği görülmektedir.

Moda, kültüre veya döneme göre değişebilen, giysi ve aksesuarlar ile insanların kendileriyle ilgili bilgileri aktarabildikleri iletişim araçlarından biridir (İmren, 2018, s. 103). Ortak bir inanç taşıyan her birey toplumu oluşturan ana kültür kalıplarını kullanarak yeni yaşam tarzları geliştirir. Bu kültür kalıplarının en önemlileri arasında yer alan giyim-kuşam; geliştirilen yaşam biçimi için toplumsal kimlik kazanmada

etkin bir rol üstlenir (Sari, 2017, s. 507). Giyim, aynı zamanda tüketimin en göze çarpan yönlerinden biridir ve kişinin kimliğinin şekillenmesinde önemli bir rol oynar. Giysi tercihleri, insanların o döneme özgü görünümüne uygunluğunu (modayı) belirleyen güçlü normları ve aynı zamanda kimliği nasıl yorumladıklarını gösteren olağanüstü bir alan sunar (Göksel, 2007, s. 50). Bununla beraber moda, kimlik oluşumu süreçlerini incelerken geniş bir perspektif sunar çünkü toplumsal değerleri, sınıf temelli yapıları, varoluşsal faktörleri ve kültürel bağlılık biçimlerini farklı şekillerde ele alır. Bu sebeple kimliğin temel bileşenleri arasında yer alır ve toplumsal ve küresel düzeyde bir kontrol mekanizması olarak işlev görür. Moda kavramı tarih boyunca da toplumsal sınıf, toplumsal değişim ve tüketim kültürü gibi kavramlar çerçevesinde şekillenmiştir (Demir Parlak, 2022, s. 117).

Moda ve giyim bireysel ya da toplumsal kimliği yansıtmadaki önemi konusunda da çeşitli araştırmalar gerçekleştirilmiştir. Chaney (1999) kitabında kimlik ve giyim arasındaki ilişkiyi şu şekilde tarif etmektedir: "Modaya uymak, hem toplumsal kimliğimizi onaylayan, bütünü içerdiğinde olduğumuz ve onun bir parçasını oluşturduğumuzu belirleyen bir göstergedir, hem de aynı zamanda, birey olarak kendinizi başkalarından ayırt etmenizi sağlar" (s. 60). Özşenler (2023) sosyal kimlik ve giyim üzerine yaptığı araştırmasında Kaft markasını ele almış ve bu markaya ait örneklem kapsamında belirlediği tişörtleri göstergebilimsel analiz yöntemiyle değerlendirmiştir. Araştırma sonucunda giysilerin sosyal kimliği ortaya koymayı hızlandırdığını, kolaylaştırdığını ve gruba aidiyeti arttırdığını tespit etmiştir. Onurlar (2018), distopik filmler üzerinden moda tasarımı öğeleriyle sosyal kimlik analizi yaptığı lisansüstü tezinde; renk, silüet ve dokudan oluşan moda tasarımı öğeleri ve aksesuarlar ile kimlik inşasının analizini yapmıştır. Sosyal kimliğin giyim-kuşam yoluyla ifade edilmesinin irdelendiği araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden fenomenolojik yaklaşımla vaka incelemesi yapılmıştır. Açlık oyunları filmi Goffman benlik kuramı çerçevesinde ele alınarak moda tasarımı öğeleri açısından analiz edilmiştir. Sonuç olarak moda tasarımı öğelerinin distopik sinemada sosyal kimliğin inşasında kullanıldığı tespit edilmiştir. Jain ve Mehta (2022) araştırmalarında moda tasarımcılarının perspektifinden androjen bireylerin moda ve sosyal kimliklerini incelemişlerdir. 75 katılımcıya yarı yapılandırılmış görüşme uygulayarak cinsiyet ayrımı, kendini ifade etmede giyim, cinsiyet kimliğinde giyim, giyim algısı ve sosyal imaj üzerine sorular sormuşlardır. Araştırma sonucunda ise moda ve tasarımcıların androjen bireylerin giyiminin ve ihtiyaçlarının farkında olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Akdemir (2018) sosyal kimlik ile giyim ve moda arasındaki ilişkiyi Antik Mısır'dan günümüze görsel anlatım ifadeleriyle ele almıştır. Çalışma sonucunda giysinin kumaştan renge her bir biriminin sosyal kimliğin ifadesi olduğu ve bunu görsel anlatım yoluyla aktardığı çıkarımı yapılmıştır. Burnasheva vd. (2019) sosyal kimliğin ve topluluk duygusunun lüks moda markalarına olan bağlılık üzerindeki etkisini inceledikleri araştırmalarında online anket uygulayarak istatistiksel analiz yapmışlardır. Araştırma sonuçlarında sosyal kimliğin giysi markaları üzerinde azımsanmayacak derecede önemli bir etkiye sahip olduğu ve bu durumun özellikle pazarlama stratejisi geliştirmede kullanılabileceğinin öngörüldüğü çıkarımları yapılmıştır. İncelenen araştırma sonuçları göstermektedir ki moda ve giyim; sosyal kimlik bağlamında değerlendirildiğinde aralarında önemli derecede büyük bir bağlantı bulunmaktadır.

Bireylerin Dinledikleri Müzik Türü ve Giyim Tarzı Tercihleri Arasındaki İlişkinin Sosyal Kimlik Temelinde İncelenmesi

Günümüzde giderek artmakta olan disiplinlerarası çalışmaların, araştırmacıları moda ve müzik ilişkisinin farklı bağlamlarda incelendiği çalışmalar yapmaya yönlendirdiği görülmektedir. Badaoui ve diğerleri (2012), giyim tarzı, müzik ve medyanın ergenlerin marka tüketim davranışları üzerindeki etkileri üzerine, ergenlik çağındaki 1063 lise öğrencisi ile gerçekleştirdikleri araştırmada, ergenlerin giyim konusundaki tercihlerinin sosyal kimlik ile bağlantılı olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Araştırmanın önemli bulgularından biri, medya ve müziğin ergenlerin grup özdeşleşmesi ve dolayısıyla giysi tüketimleri ile pozitif ve anlamlı bir şekilde ilişkili olduğudur. Buna göre medya ve müzik etkileri ne kadar güçlü olursa ergenlerin grup özdeşleşmesi de o kadar güçlü olmaktadır. Araştırmanın diğer önemli bulgusu, ergenlerin medya ve müziğe karşı duyarlılıklarının giyim tarzlarına göre değiştiği yönündedir. Ergenlerin bağlı olduğu grup, medya ve müziğin etkisine karşı daha az ya da çok duyarlı olmalarına neden olmaktadır. Koca ve Koç (2010) tarafından yapılan, gençlerin dinledikleri müzik tarzlarının giyim stillerine etkisini konu alan ve 493 genç katılımcı ile gerçekleştirilen araştırmanın bulguları, Rock, Pop, Hip-hop gibi kendine özgü giyim tarzlarıyla da bilinen müzik türlerini dinleyen gençlerin; giyim tarzı, giysi rengi, saç şekli, aksesuar ve ayakkabı tercihlerinde müzik akımından etkilendiklerini, özel bir giyim tarzı olmayan müzik türlerini dinleyen gençlerde ise bu etkinin görülmediği yönündedir. Ancak araştırma incelendiğinde bireylerin bir müzik türü ve bir giyim stilini tercih ettikleri kabulünden yola çıkıldığı görülmektedir. Ancak bir kişi birden fazla müzik türüne ilgi duyuyor ve birden fazla giyim stilini tercih ediyor olabilir. Youngjoo ve Agnhage (2013), müzik ve moda tarzı tercihleri arasındaki benzerlikleri inceledikleri araştırmayı 50 öğrenci katılımcı ile gerçekleştirmişler, müzik ve moda daha fazla ilgi duyan kişilerin tercihleri arasında daha güçlü bir korelasyon olma eğilimi olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Straehle ve Kriegel (2018), moda ve müzik konusundaki araştırmalardaki boşlukları ortaya çıkarmayı amaçladıkları literatür taramasında “müziğin ve işinin esas olarak moda endüstrisine trendleri etkileyen, imaj oluşturan pazarlama aracı, moda süreçlerini destekleyen ve yenilikçi moda ürünlerinin geliştirilmesine katkıda bulunan bir unsur olarak hizmet ettiğini” tespit etmişlerdir. Daha çok sektörel bazlı yapılan araştırma, her iki sektörün de kimlik inşasında önemli rol oynadığını, ortak hedef gruplarının belirli bir yaşam tarzında birleşmesine hizmet ettiğini ortaya koymaktadır (s. 7). Aynı araştırmada moda ve müzik konusundaki literatür bulgularının yetersizliğine vurgu yapılmış, bu konuda araştırma yapanların her iki endüstrinin simbiyotik ilişkisinin önemi konusunda hemfikir oldukları belirtilerek, yakın gelecekte bu boşlukların nitel araştırmalarla kapatılması gerektiğine vurgu yapılmıştır (Straehle & Kriegel, 2018, s. 26).

1.1. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı, bireylerin dinledikleri müzik türleri ve tercih ettikleri giyim tarzları arasında sosyal kimlik temelinde sembolik bir benzerlik olup olmadığını ortaya koymaktır. İnsan yaşamında hem müzik hem de giyim aynı zamanda kültürel yapıların önemli unsurları olarak etnoloji ve etnografi çalışmalarında yer almaktadır. Etnik ve kültürel çalışma odaklarının kırsaldan kente doğru yönünü değiştirmeye başladığı son yıllarda kent yaşantısı içerisinde oluşan kültürel yapıların ve daha küçük sosyal toplulukların kendilerini müzik ve giyim tarzları ile temsil etmeleri de söz konusudur. Aynı zamanda bir

müzik türünün dinleyici kitlesi de başlı başına bir sosyal kimlik oluşturabilmektedir. Diğer taraftan kent yaşantısında ortaya çıkan sosyal kimlikler hem müzik hem de moda sektörünün odağında yer almaktadır. Dolayısıyla araştırmanın amacı kent yaşantısında oluşan sosyal toplulukların ortak (sembol niteliği taşıyan) bir müzik beğenisi ve giyim tarzı olup olmadığını tespit etmek olarak da tanımlanabilir.

1.2. Araştırmanın Önemi

Mevcut literatür incelendiğinde müzik-sosyal kimlik ve moda-sosyal kimlik bağlamlarının birçok araştırmaya konu olduğu görülmektedir. Ulaşılabilen literatür incelendiğinde, sosyal kimliğin dışa vurumu olarak müzik ve giyim tarzlarının birlikte değerlendirildiği disiplinlerarası çalışmaların ise oldukça kısıtlı olduğu tespit edilmiştir. Dolayısıyla bu çalışma, sosyal kimlik üzerine yapılan araştırma literatürüne müzik ve modanın birlikte ele alındığı bir çalışma olarak katkı sağlaması bakımından önem taşımaktadır. Hem moda hem müzik sektörleri mevcut sosyal kimliklere yönelik üretimlerin yanı sıra, üretimleri ile sosyal kimlik oluşumlarının yönlendiricisi de olabilmektedir. Bu araştırma, her iki sektöre de hizmet edecek bulgulara ulaşmayı hedeflemesi bakımından önemlidir.

2. YÖNTEM

Araştırma nitel ve nicel yöntemlerle kurgulanmış olup karma araştırmalar kapsamındadır. Araştırmanın ilk aşamasında pilot çalışma yapılmış, görüşme soruları hazırlanarak random yöntemle seçilen 5 katılımcı ile görüşmeler yapılmıştır. Yapılan pilot çalışma, katılımcıların genelinen birden fazla müzik türünü dinlediğini ve birden fazla giyim tarzını tercih ettiğini ortaya koymuştur. Bu nedenle katılımcıların vereceği cevapları kısıtlamak yerine, yarı yapılandırılmış ve yapılandırılmamış (sohbet tarzında) görüşme teknikleri tercih edilerek araştırmanın kalitatif boyutu güçlendirilmiştir. Yapılan görüşmelerde katılımcıların giyim stillerinin isimlerini bilmeme ihtimalleri göz önünde bulundurularak, yanıtlarını netleştirebilmek için, görüşmeler esnasında yararlanılmak üzere Lexica yapay zekâ uygulaması ile 15 yaygın giyim stilinin örneklerinin bulunduğu giyim stili kataloğu hazırlanmıştır. Katalog hazırlanırken giyim stilinin ismi ile birlikte *gündelik giyim* komutu uygulanmıştır.

Şekil 1

Giyim stilleri kataloğundan rock, elegant ve minimal stil örnekleri

Araştırmanın nicel bulguları SPSS (version 18) ile yapılan frekans analizleri ile elde edilmiştir. Araştırmada ayrıca nitel verilerin sayısal analizi (nitel verinin nicelleştirilmesi) tekniğinden yararlanılmıştır. Sayılar genel olarak nicel çalışmalarla ilişkilendirilse de nitel veriler de belirli bir düzeyde sayılara indirgenebilmektedir. Verilerin sayısal analizi aynı sahada çalışmanın tekrar edilmesi halinde aynı sonuca ulaşıp ulaşılamayacağını belirlemede yararlı olmaktadır (Yıldırım & Şimşek, 2006). Pilot uygulama esnasında katılımcıların birden fazla müzik türüne olan ilgisi ve birden fazla giyim tarzını tercih etmeleri nedeni ile nitel verilerin nicelleştirilmesi tekniği uygulanmıştır.

Araştırma evrenini Türkiye’de lisans eğitimi sürecinde olan öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmanın örnekleme amaçsal örneklem yöntemi ile belirlenmiştir. Amaçsal örneklem, araştırmanın teorik yaklaşımına paralel olarak araştırma amacına göre seçilen örneklemdir (Kümbetoğlu, 2019). Bu nedenle Selçuk Üniversitesi, Sakarya Üniversitesi ve Kocaeli Üniversitesi’nde lisans öğrenimi gören ve 18 yaşını doldurmuş olan kız öğrencilere ulaşmak hedeflenmiştir. Ancak katılımcıların tespit edilmesinde farklı fakültelerde okuyan öğrencilerden random örneklem alınmış ve araştırma 60 örneklem ($n=60$) ile gerçekleştirilmiştir.

2.1. Araştırmanın Etik İzinleri

Etik değerlendirmeyi yapan kurul adı: Selçuk Üniversitesi Mimarlık ve Tasarım Fakültesi Bilimsel Etik Değerlendirme Kurulu

Etik değerlendirme kararının tarihi: 09.05.2024

Etik değerlendirme belgesi sayı numarası: 03/06

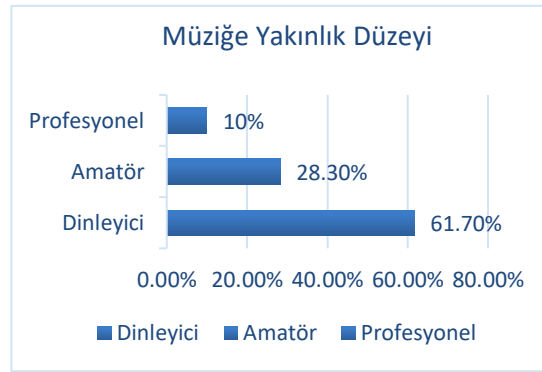

3. BULGULAR

Bu bölümde araştırmada elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Araştırmada katılımcıların müziğe yakınlık düzeyini belirlemek için yöneltilen ilk soruda “Yalnızca dinleyiciyim”, “Amatör olarak müzikle uğraşıyorum” ve “Profesyonel olarak müzikle uğraştım/halen uğraşıyorum” seçenekleri verilmiş ve şekil 2’deki bulgulara ulaşılmıştır.

Şekil 2

Müziğe yakınlık düzeyi

Katılımcıların oransal olarak %61.7 gibi bir çoğunluğunun yalnızca dinleyici olduğu, %28.3’ünün amatör olarak müzikle uğraştığı, %10’unun ise profesyonel olarak müzikle uğraştı görülmektedir. Bulguda araştırma hedeflerinin dışında kalmakla beraber dikkat çeken nokta, farklı fakültelerde öğrenim görmekte olan katılımcıların arasında konservatuvar eğitimi almakta olan 6 öğrenciden 3’ünün kendisini amatör, 3’ünün ise profesyonel olarak tanımlamış olmasıdır.

Araştırmada katılımcıların müzik dinleme yöntemlerini tespit edebilmek için “Özellikle müzik dinlemem (mağaza, kafe vb. ortamlarda maruz kalırım)”, “Radyo/TV kanallarından dinlerim”, “Kendi hazırladığım çalma listesini dinlerim”, “Sevdiğim müzik türlerinde konserleri takip ederim”, “Aile ve arkadaş çevremde müzik icra edilen ve dinlenen toplantılara katılırım” seçenekleri yöneltilmiş ve katılımcı birden fazla seçeneği işaretleyebileceği yönünde bilgilendirilmiştir.

Tablo 1

Müzik Dinleme Yöntemleri

	Mağaza- kafe vb ortamlarda rastlantısal	Radyo/TV	Çalma listesi/Müzik platformları	Konser/dinleti vb	Aile ve arkadaş çevresinde canlı icra ortamları
Kişi Sayısı	2	21	53	29	15
Frekans %	3.3	35	88.3	48.3	12.5

Araştırma örnekleminin %88.3'ünün müzik dinleme tercihleri arasında kendi çalma listeleri ve müzik platformları bulunmaktadır. Diğer taraftan mağaza, kafe vb. ortamlarda karşılaşılan rastlantısal müzikleri tercih etme oranının %3.3 olması da katılımcıların kontrollü bir şekilde müzik tercihlerini belirlediklerini göstermektedir. Yapılan görüşmelerde, özellikle dinledikleri müzik türlerinin çalındığı kafe türü ortamları tercih ettiğini belirten katılımcılar da olmuştur. Katılımcılar arasında bulunmayı tercih ettikleri mekânları müzik tercihlerine göre belirleyenlerin olması, aslında rastlantısal müzik dinleme yönelimine dair oranın tespit edilenden de az olabileceği ihtimalini doğrulamaktadır. Müzik dinleme yöntemleri arasında konser, dinleti gibi planlanmış müzik etkinlikleri bulunan katılımcı oranının %48.3 olduğu görülmektedir. Bu durum üniversite öğrencilerinin önemli bir kısmının müzik dinlemek için zaman ve maddi olanaklarını kullanma yönünde özel bir çaba sarf ettiği şeklinde yorumlanabilir.

Araştırmada katılımcılara dinledikleri müzik türlerine yönelik açık uçlu sorular yöneltilmiş ve bulgulardaki müzik türleri verilen cevaplar doğrultusunda ortaya çıkmıştır. Katılımcılar tek bir müzik türünü belirtmeleri için kısıtlanmamış ve ilgi duydukları tüm müzik türlerini söylemeleri istenmiştir. Verilen cevapların güvenilirliği açısından belirttikleri müzik türünden müzisyen, grup ve şarkı örnekleri sorulmuş, böylelikle ismi verilen müzik türünü gerçekten bilip bilmediklerinin sağlanması yapılmıştır.

Tablo 2

Katılımcıların Dinledikleri Müzik Tarzları

	Türk Pop	Yabancı Pop	Alternatif Pop	Rock	Heavy Metal	Hip-Hop	Rap	TSM	THM	Klasik Batı Müziği	Arabesk	Protest/Özgün
Kişi sayısı	27	21	5	25	6	9	11	14	14	11	11	8
Frekans %	45	35	8,33	41.5	10	15	18.3	23.3	23.3	18.3	18.3	13.3

Katılımcıların en yüksek oranla (%45) dinlediği müzik türleri arasında Türk Pop müziği bulunmaktadır. Dinledikleri müzik türleri arasında rock müzik bulunanların oranı %41.5, yabancı pop müzik bulunanların

oranı %35, Türk Sanat Müziği bulunanların oranı %23.3 ve Türk Halk Müziği bulunanların oranı %23.3'tür. Türk Halk Müziği ve Türk Sanat Müziğinin en sık dinlenen ilk beş müzik türü içerisinde yer alması dikkat çekici bir bulgudur. Mevcut bulgular üniversite gençlerinin, Heavy Metal, Hip-hop ve Rap gibi daha güncel türleri dinledikleri müzik türleri arasına alma oranlarının, Türk Halk Müziği ve Türk Sanat Müziği'nin gerisinde kaldığını göstermektedir. Heavy Metal (%10) ve Hip-hop (%15) türünü dinleyen katılımcı oranının, Klasik Batı Müziği (%18.3) ve Arabesk (%18.3) türünden dinlenlerden az olması ise yine gençlerin yeni müzik akımlarına ilgisi düşünüldüğünde beklenmedik bir durumdur.

Bireylerin dinlemeyi tercih ettikleri müzik türlerinin sosyal çevrelerinde dinlenme durumuna ilişkin görüşleri aile ve arkadaş çevreleri dikkate alınarak incelenmiştir. Katılımcıların %50'si dinledikleri müzik türlerinin hem aile hem de arkadaş çevrelerinde dinlenen türler olduğunu belirtmiştir. %20'si yalnızca ailelerinde, %13.33'ü yalnızca arkadaş çevrelerinde aynı müzik türlerinin dinlendiğini belirtmiştir. Araştırmaya katılanların %16.67'si ise aile ve arkadaş çevreleri dâhil olmak üzere sosyal çevrelerinde dinledikleri müzik türlerinin tercih edilmediğini belirtmişlerdir.

Tablo 3

Tercih Edilen Müzik Türlerinin Bireyin Sosyal Çevresinde Dinlenme Durumu

	Yalnızca Aile	Yalnızca Arkadaş	Aile ve Arkadaş	Sosyal Çevrede Dinlenmiyor
Kişi Sayısı	12	8	30	10
Frekans %	20,0%	13,33%	50,0%	16,67%

Bireylerin birden fazla müzik türünü dinliyor olmaları dikkate alınarak detaylı incelemesi yapılmış ve dinlediği müzik türünün sosyal çevresi tarafından tercih edilmediğini belirten 10 kişiden 8'inin en fazla iki müzik türü dinlediği tespit edilmiştir. Bu müzik türleri arasında Yabancı Pop, Arabesk, Hip-hop, Rap, Rock ve Türk halk Müziği bulunmaktadır. Dolayısıyla sosyal çevresi ile ortak müzik türleri dinlemeyen katılımcıların tercih ettikleri müzik türlerinin de birbirinden farklılıklar gösterdiği görülmektedir. Diğer taraftan katılımcılardan toplamda 50 kişi (%83.33), dinledikleri müzik türleri konusunda aile ve/veya arkadaş çevreleri ile ortak beğenilere sahip olduğunu belirtmiştir. Bu katılımcılardan 39 kişi iki ve daha fazla, 11 kişi yalnızca 1 müzik türünü dinlemektedir ve aralarında belirtilen tüm müzik türlerinin dinleyicileri bulunmaktadır. Bu durumda bireyler hangi müzik türlerini dinliyor olurlarsa olsunlar, dinledikleri müzik türünün çeşitli olmasının, sosyal çevre ile müzikal paylaşımın artmasında etkili olduğu söylenebilir. Ancak diğer taraftan dinlenen müzik türünün çeşitlilik göstermesinin, sosyal kimlik açısından ters orantı oluşturması da mümkündür.

Katılımcılara ayrıca "Dinlediğiniz müzik türü sosyal çevrenizin oluşmasında etkili midir?" sorusu yöneltilmiş, Katılımcıların %60'ı etkili olduğunu, %40'ı ise etkili olmadığını belirtmiştir. Yapılan görüşmelerde dinlediği müzik türlerinin sosyal çevre oluşumunda etkili olduğunu düşünenler, bu görüşlerinin detaylandırılması istendiğinde "Karşımdaki kişinin dinlediği müzik, kişiliği hakkında fikir veriyor", "Benimle aynı müzikleri dinleyen kişilerin benim gibi biri olduğunu düşünüyorum, yakınlık

Bireylerin Dinledikleri Müzik Türü ve Giyim Tarzı Tercihleri Arasındaki İlişkinin Sosyal Kimlik Temelinde İncelenmesi

kurmamda etkili oluyor”, “Hiçbir ortak noktamin olmadığı insanlarla, müzik zevkimizden dolayı bir araya geldiğimiz oluyor” gibi cümlelerle açıklamalar yapmışlardır. Benzer cümlelerin sıkça kullanılmış olması iki durum hakkında fikir vermektedir. Bunlardan ilki, kişinin ortak noktaları olduğunu öğrendiği bireylere karşı sempati duyması ile ilgilidir. Bu durum katılımcıların benzer müzik beğenileri olduğunu fark ettikleri kişilere karşı olumlu bir ilk izlenim oluşturmaları ve kendileri ile özdeşleştirmeleri anlamına gelmektedir. İkincisi yaşam tarzı, ideoloji ve karakter gibi sosyal oluşumlarda beklenen benzerliklerin var olmadığının idrakinde olarak, yalnızca ortak müzik beğenisi sonucunda bir araya gelebilme durumudur. Diğer taraftan dinledikleri müzik türünün sosyal çevre oluşturmalarında etkili olmadığını düşünen katılımcılardan da “yine de aynı müzik türlerini dinlediğim kişilerle daha iyi vakit geçiyorum” açıklamasını yapanlar olmuştur.

Katılımcılara dinledikleri müzik türlerini nasıl keşfettikleri sorulmuş ve seçenek sunulmamıştır. Verdikleri cevaplar doğrultusunda katılımcıların; aile ortamı, arkadaş çevresi, müzik platformları, sosyal medya, radyo /TV ve konserler yoluyla dinledikleri müzik türlerini keşfettikleri ortaya tespit edilmiştir.

Tablo 4

Katılımcıların Dinledikleri Müzik Türlerini Keşfetme Yöntemleri

	Aile	Arkadaş Çevresi	Müzik Platformları	Sosyal Medya	Radyo/TV	Konserler
Kişi Sayısı	30	24	31	33	5	4
Frekans %	23,6%	18,9%	24,4%	26%	3,9%	3,1%

Katılımcılar dinledikleri müzik türlerini keşfetme konusunda birden fazla yöntemi ifade etmişlerdir. Buna göre %26’sının dinledikleri müzik türlerini keşfetme yöntemleri arasında sosyal medya bulunmaktadır. Yapılan görüşmelerde katılımcılar, sosyal medyada paylaşılan kısa videolarda kullanılan fon müzikleri ve arkadaş ya da takip listelerinde bulunan kişilerin hikâye ya da durum güncellemelerinde paylaştıkları parçaların, dinledikleri müzik türlerini keşfetmekte etkili olduğunu belirtmişlerdir. Katılımcıların dinledikleri müzik türlerini keşfetme yöntemleri arasında ikinci sırada müzik platformları bulunmaktadır. Görüşme esnasında birçok katılımcı, müzik platformlarının yapay zekâ desteği ile dinledikleri müziklerden çıkarım yaparak yeni alternatifler önerdiğini ve bu sayede yeni müzikler keşfedebildiklerini vurgulamışlardır. Arkadaş çevresi sayesinde müzik türlerini keşfetme oranının (%18.9), aile yoluyla keşfetme oranından (%23.6) daha az olması ise dikkat çekici bulgulardan biridir. Özellikle ailesinin yaşadığı şehirden farklı şehirlerde lisans öğrenimi gören öğrencilerin arkadaş çevreleri ile etkileşimlerinin daha fazla olduğu kabul edilebilir. Ancak diğer taraftan yapılan görüşmelerde ailesi aracılığı ile en az bir müzik türünü keşfettiğini belirten katılımcılar, çocukluklarından itibaren evde bu müzik türlerinin dinlendiğini belirtmişlerdir.

Tablo 5

Aynı Tür Müziği Dinleyen Kişilerin Müzik Dışındaki Ortak Noktaları

	Üniversite Öğrencisi Olmak	Sosyal Medya Kullanımı/ Kısa Video İzlemek	Olaylara ve Hayata Bakış Açısı	Akran Olmak	Yaşam Tarzı	Eğlenme Tarzı	Radyo ve TV Dizileri İzlemek	Gelecek Hedefleri/ Mesleki Hedefler	Duygusallık/ Sakinlik
Kişi Sayısı	7	5	22	5	21	21	3	8	3
Frekans %	7.4%	5.3%	23.2%	5.3%	22.1%	22.1%	3.2%	8.4%	3.2%

Aynı müzik türünü dinleyen katılımcılar müzik dışındaki ortak yönleri konusunda birden fazla ifade bulunmuşlardır. En yüksek orana sahip ortak yön; olaylara ve hayata bakış açısı (%23.2) olarak tespit edilmiştir. Açık uçlu olarak yöneltilen soruda yaşam tarzı (%22.1) ve eğlenme tarzı (%22.1) da yüksek oranla ifade edilen ortak noktalar olmuştur.

Katılımcılara gündelik yaşantılarında hangi giyim stili ya da stillerini tercih ettikleri sorusu yöneltilmiş ve giyim stillerini daha kolay tanımlayabilmeleri için giyim stil kataloğu sunulmuştur.

Tablo 6

Katılımcıların Gündelik Hayatta Tercih Ettikleri Giyim Stilleri

	Monokrom	Bohem	Rock	Eklektik	Elegant	Feminen	Grunge	Vintage	Metal	Hiphop	Maskülen	Minimal	Urban
Kişi sayısı	11	2	5	2	15	9	3	3	3	2	10	22	11
Frekans %	11.1	2.02	5.05	2.02	15.2	9.1	3.03	3.03	3.03	2.02	10.1	22.2	11.1

Minimal stilin en yüksek orana (%22.2) sahip olduğu, ardından elegant (%15.2), monokrom (%11.1), urban (%11.1) ve maskülen (%10.1) stillerin geldiği görülmüştür. Yapılan görüşmelerde giyim stillerini tercih etme nedenleri de sorulmuştur. Özellikle minimal ve monokrom stili benimseyenler bu stillerin rahat olmasına, giysi tercihleri arasında elegant stil bulunanlar ise şık olmasına vurgu yapmışlardır.

Bireylerin gündelik hayatta tercih ettikleri giyim stilleri her zaman iç dünyalarını ve karakterlerini yansıtmıyor olabilir. Maddi olanaklar, bedenini yadsıma, sosyal çevre tarafından kabul görmeme gibi birçok etken kişinin aslında yansıtmak istediği görünümünden kaçınmasına neden olabilmektedir. Bu nedenle katılımcılara “gündelik hayatta tercih ettiğiniz stiller dışında gerçekte sizi yansıttığını düşündüğünüz stil ya da stiller hangileridir?” sorusu yöneltilerek stil kataloğu yardımı ile yanıtlamaları istenmiştir.

Bireylerin Dinledikleri Müzik Türü ve Giyim Tarzı Tercihleri Arasındaki İlişkinin Sosyal Kimlik Temelinde İncelenmesi

Tablo 7

Katılımcıların Kendilerini Yansıttığını Düşündükleri Giyim Stilleri

	Monokrom	Avangard	Bohem	Rock	Eklektik	Elegant	Feminen	Grunge	Vintage	Metal	Hiphop	Maskülen	Minimal	Urban	Retro
Kişi Sayısı	10	14	36	19	28	53	13	7	21	9	18	12	46	24	22
Frekans %	16,67	23,33	60,00	31,67	46,67	88,33	21,67	11,67	35,00	15,00	30,00	20,00	76,67	40,00	36,67

Araştırma bulgularına göre elegant stil yüksek bir oranla (88.3) ilk sırada, minimal stil (%76.67) ikinci sırada yer almaktadır. Gündelik hayatta tercih edilen stillerin tercih sıklığına göre elegant ve minimal stil yer değiştirmiş olmakla beraber n=60 örneklem üzerinden karşılaştırıldığında oranlar arasında ciddi bir farklılık göze çarpmaktadır. Örneğin katılımcıların %88.3'ü elegant stilin kendilerini yansıtan stillerden biri olduğunu düşünürken yalnızca %15.2'si bu tarzı gündelik hayatlarında kullanmaktadır. Bohem stilin kendisini yansıttığını düşünen katılımcı oranı %60 iken, bu stili gündelik yaşantısında tercih etme oranı %2.02'dir. Diğer taraftan Avangard ve Retro tarzları gündelik yaşantısında tercih eden katılımcıya rastlanmamış olmakla birlikte Avangard stilin kendisini yansıtan tarzlardan biri olduğunu düşünen katılımcı oranı %23.33, Retro stil ise %36.67 olarak görülmektedir.

Katılımcılara, müzik türleri ve giyim stillerini nasıl ilişkilendirdiklerini belirlemeye yönelik "Bir müzik türü bir giyim stilini yansıtıyor olsaydı bu hangisi olurdu?" yöneltilmiş ve yine giyim stili kataloğu sunulurken her bir müzik türü için görüşlerini belirtmeleri istenmiştir. Verileri yorumlayabilmek için nitel verilerin nicelleştirilmesi tekniğinden yararlanılarak verdikleri yanıtlar sayılara dönüştürülmüştür.

Tablo 8

Katılımcıların Müzik Türü ve Giyim Stili İlişkisine Dair Algıları

	Monokrom	Avangard	Bohem	Rock	Eklektik	Elegant	Feminen	Grunge	Vintage	Metal	Hiphop	Maskülen	Minimal	Urban	Retro
Türk Pop	2	2	1	-	3	2	3	-	2	-	-	3	5	4	5
Yabancı Pop	-	2	-	2	2	-	2	-	2	1	-	1	2	1	1
Alternatif Pop	2	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	2	1	-
Rock	-	-	-	6	1	-	-	-	1	3	-	2	1	1	-
Anadolu Rock	-	-	-	2	1	-	-	1	-	-	-	-	2	-	-
Alternatif Rock	-	-	-	2	1	-	-	1	-	-	-	-	2	-	-
Heavy Metal	-	1	-	2	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-
Hip-hop	-	1	-	2	-	-	-	-	1	-	3	-	1	-	-
Rap	-	-	-	2	-	-	1	-	1	1	3	-	1	1	1
TSM	-	-	1	-	1	4	7	-	4	-	-	-	-	-	4

Asuman YILMAZ FİLİZ, Aysun YILMAZ, Nilgün SAZAK

THM	-	-	3	1	-	1	2	-	2	-	-	-	1	-	3
Klasik Batı M	-	1	-	1	1	6	1	-	2	-	-	-	1	-	-
Arabesk	1	-	1	1	-	-	1	-	3	-	-	1	1	-	1
Protest/Özgün	1	-	4	-	1	1	1	-	1	-	-	-	-	-	1

Katılımcıların dinlediği müzik türleri arasında bulunma oranı en yüksek olan popüler müzik ile ilgili giysi stillerine ilişkin algının oldukça geniş bir yelpazede olduğu görülmektedir. Gündelik hayatta en sık karşılan minimal stil ile (Bkz. Tablo 6) Türk Pop müziğinin en çok dinlenen türler arasında olması (Bkz. Tablo 2) Tablo 8 ile kısmen tutarlılık göstermiş ve 5 kişi Türk Pop müziğini minimal stil ile ilişkilendirmiştir. Ancak katılımcıların pop müziği gündelik yaşantılarında tercih etmedikleri Retro stili ile de özdeşleştirdikleri görülmektedir. Görüşmelerin sohbet tarzında ilerleyen aşamasında Türk Pop müziğinde özellikle 90'lar pop şarkılarına ilgi gösteren katılımcılar olduğu görülmüştür. Bu durum Retro stili tercih edenlerin pop müziğinin nostaljik şarkılarını dinleme eğiliminde olduklarına işaret edebilir. Diğer taraftan Türk Pop müziğini giyim stilleri ile ilişkilendirirken katılımcıların hiçbiri Grunge, Metal ve Hip-hop gibi hem müzik hem de giyim akımı olan stilleri seçmemişlerdir. Bunun yanında Rock müzik dinleyenlerin bu müzik türünü doğrudan Rock giyim stili ile ya da Heavy Metal müzik türünü Metal giyim stili ile özdeşleştirmesini beklemek olağandır. Ancak araştırma bulgularına göre, çoğunluk (6 kişi) Rock stil ile ilişkili görünürken, bir kısmı da Eklektik, Vintage, Metal, Maskülen, Minimal ve Urban stillerle ilişkilendirmiştir. Heavy Metal müziği ise yine ağırlıklı Metal stil ile ilişkili bulmakla birlikte (4 kişi), Rock ve Avangard stillerle ilişkilendirenler olmuştur. Hip-hop tarzı için de aynı durum geçerlidir. Bu durum hem müzik hem moda akımı olan tarzlarla ilgili kalıp yargıların aksine toplumda farklı algıların varlığına işaret etmektedir.

Katılımcılardan Türk Sanat Müziği dinleyenler, bu müzik türünü büyük oranda Feminin giyim stili ile ilişkilendirmişlerdir. Elegant, Vintage ve Retro stilleri ise aynı sayıda (4 kişi) ikinci sırada gelmektedir. Katılımcılar Klasik Batı Müziğini ise çoğunlukla (6 kişi) Elegant stil, Protest/Özgün müzik türünü ise çoğunlukla (4 kişi) Bohem stil ile bağlantılı bulmuşlardır.

Katılımcılara ayrıca sosyal kimlik özdeşleştirmelerinin tespit edilmesi amacı ile dinledikleri müzik türleri ve tercih ettikleri giyim stillerini hangi sosyal çevrelerle özdeşleştirdiklerini tespit etmek amacı ile "Bu müzik türü sizce toplumda ne tür insanlar tarafından dinleniyor?" ve "Bu giyim stilini toplumda hangi insanlar giyer?" gibi açık uçlu sorular yöneltilmiştir. Katılımcılar bu noktada inançsal, ideolojik ya da statü gibi herhangi bir toplumsal kimlik ile sınırlandırılmamış ve kendi ifadelerine yer vermeleri beklenmiştir. Tamamı lisans eğitimi almakta olan katılımcıların genelinin müzik türleri ve giyim stilleri ile ilgili toplumsal kimlik algılarının daha çok eğitim düzeyi odaklı olduğu dikkat çekmektedir. Katılımcıların algılarına ilişkin benzerlik oranı yüksek olan cevaplar şöyle özetlenebilir:

- 1- Türk Pop müziği neredeyse tüm sosyal çevreler tarafından dinlenmekte ancak daha çok gençler ve orta yaşlılar tercih etmektedir. Yabancı Pop müzik ise lisans ve üstü eğitim alan gençler tarafından dinlenmektedir.

Bireylerin Dinledikleri Müzik Türü ve Giyim Tarzı Tercihleri Arasındaki İlişkinin Sosyal Kimlik Temelinde İncelenmesi

- 2- Rock ve Heavy Metal müzik türleri en az lisans eğitimi almış, yabancı dili iyi durumda olan genç ve orta yaşlı kesim tarafından dinlenmektedir.
- 3- Rap ve Hip-hop müzik türleri lise ve üniversite lisans düzeyinde eğitim gören özgür ruhlu ve isyankâr kişiler tarafından dinlenmektedir.
- 4- Türk Halk Müziği ve Türk Sanat Müziği farklı gelir düzeylerinde ve farklı ideolojilere sahip orta yaş ve orta yaş üstü kişiler tarafından dinlenmektedir.
- 5- Arabesk müzik her kesimden her yaş grubunda dinlenen bir müzik türüdür.
- 6- Klasik Batı Müziği iyi eğitilmiş ve gelir düzeyi yüksek kişiler tarafından dinlenmektedir.
- 7- Elegant giyim stili iyi eğitilmiş ve gelir düzeyi yüksek, genç ve orta yaşlı kişiler tarafından tercih edilmektedir.

Katılımcıların dinledikleri müzik türleri ve gündelik hayatta tercih ettikleri giyim stillerine dair verdikleri cevapların benzerlik düzeylerini tespit edebilmek için, bir katılımcının birden fazla müzik türü ve giysi stilini tercih edebildiği göz önünde bulundurularak, nitel verilerin nicelleştirilmesi tekniği ile verilen cevaplar sayısallaştırılmıştır.

Tablo 9

Katılımcıların Dinledikleri Müzik Türü ve Günlük Hayatta Tercih Ettikleri Giyim Stilleri

	Monokrom	Avangard	Bohem	Rock	Eklektik	Elegant	Feminen	Grunge	Vintage	Metal	Hiphop	Maskülen	Minimal	Urban	Retro
Türk Pop	6	-	3	2	1	9	4	1	2	1	1	3	13	5	1
Yabancı Pop	2	-	2	2	1	4	2	1	2	2	1	2	9	7	1
Alternatif Pop	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	4	1	-
Rock	3	-	1	2	2	4	-	1	1	2	1	5	10	2	1
Heavy Metal	-	-	-	2	-	1	-	-	1	3	1	-	1	2	-
Hip-hop	1	-	-	2	-	3	1	-	1	-	2	2	4	2	-
Rap	2	-	-	2	1	4	1	1	1	-	1	2	3	2	-
TSM	2	-	1	-	-	6	3	-	1	-	-	-	7	1	-
THM	4	-	1	-	-	4	1	-	-	-	-	3	8	2	-
Klasik Batı M	2	-	-	1	-	5	3	-	2	-	1	-	.	3	-
Arabesk	2	-	-	-	-	5	2	-	1	-	-	4	3	1	-
Protest/Özgün	2	-	1	-	1	2	3	-	1	-	-	2	1	1	1

Verilen yanıtlara göre dinlediği müzik türleri arasında Türk Pop müziği bulunan katılımcıların gündelik hayatta tercih ettikleri giyim stilleri arasında Avangard haricinde tüm stiller bulunurken analogik açıdan ilk üç seçim sırası ile Minimal, Elegant ve Monokrom giyim stilleridir. Bu durumda müzik türü ve giyim stilleri ilişkisine dair algılarına dair verdikleri yanıtlarla yalnızca minimal tarzın benzeşim içerisinde

olduğu görülmektedir (Bkz. Tablo 8). Dinlediği müzik türleri arasında Yabancı Pop müziği bulunan katılımcıların gündelik hayatta tercih ettikleri giyim stilleri arasında analogik açıdan ilk üç sırada Minimal, Elegant ve Monokrom stiller yer almaktadır.

Rock müzik dinleyen katılımcıların giyim stili algılarına dair verdikleri yanıtlarda Rock giyim stili çoğunluk tarafından belirtilmiş olmakla birlikte (Bkz. Tablo 8), gündelik hayatta tercih edilen giyim stillerinin bu algıyı yansıtmadığı görülmektedir. Dinledikleri müzik türleri arasında Rock müzik bulunan katılımcıların günlük hayatta giymeyi tercih ettikleri giyim tarzlarında ilk sırada Minimal, ikinci sırada Maskülen, üçüncü sırada Elegant giyim stili gelmektedir. Rock müzik dinlediğini belirten katılımcılardan yalnızca 2 kişinin tercih ettiği giyim stilleri arasında Rock stil bulunması dikkat çekicidir.

Dinlediği müzik türleri arasında Hip-hop ve Rap türü bulunan katılımcıların da gündelik hayatlarında tercih ettikleri giyim stilleri arasında aynı isimle anılan giyim stiline dair analogik olarak belirgin bir durum görülmemektedir. Heavy Metal dinleyen 11 katılımcıdan 3 tanesi Metal giyim stilinin günlük hayatında tercih ettiği stiller arasında olduğunu belirtmiştir.

Dinlediği müzik türleri arasında Türk Sanat Müziği olan katılımcılar, bu türü çoğunlukla Feminen, Elegant, Vintage ve Retro giyim stilleri ile özdeşleştirirken (Bkz. Tablo 8), gündelik yaşantılarında tercih ettikleri giyim stillerine dair benzeşim durumu incelendiğinde Elegant stil ilk sırada, Minimal stil ikinci sıra gelmektedir, Feminen stil ise üçüncü sırada gelmektedir. Bu durum bireylerin müzik türü ve giyim stilleri ilişkilendirmesine dair algıları ile gündelik yaşam pratikleri arasındaki farklılıkların da göstergesi olarak nitelendirilebilir.

Katılımcıların Klasik Batı Müziği ile örtüştükleri giyim stili ile, Klasik Batı Müziği dinlediği türler arasında bulunan katılımcıların gündelik hayattaki giyim stili tercihleri tutarlılık göstermiştir ve hem algı hem de günlük yaşam tercihlerinde Elegant stil ilk sırada gelmektedir. Diğer taraftan katılımcılar Arabesk müzik türünün giyim stilleri ile ilişkilendirirken geniş bir yelpazede tercihler yapmışlardır (Bkz. Tablo 8). Ancak dinledikleri müzik türleri arasında Arabesk bulunan katılımcıların, gündelik yaşamlarında ağırlıklı olarak Elegant ve Maskülen giyim stillerini tercih ettikleri görülmektedir.

Tablo 10

Aynı Müzik Türünü Dinleyen Sosyal Çevre ile Giyim Stillerinin Benzerliği

	Yalnızca Aile	Yalnızca Arkadaş	Aile ve Arkadaş	Benzerlik Yoktur
Kişi Sayısı	14	19	10	17
Frekans %	23.33	31.67	16.67	28.33

Katılımcılara “Sizinle aynı müzik türlerini dinleyen sosyal çevrenizle giyim stilleriniz benzemekte midir?” sorusu yöneltilmiş ve gözlemlerine dayalı olarak verdikleri cevapların frekans analizi yapılmıştır. Katılımcıların %31.67’si arkadaş çevreleri ile benzer giyim stillerini tercih ettiklerini belirtmiştir. Yapılan görüşmelerde yakın arkadaşların yanı sıra, çeşitli sosyal etkinlik, kulüp gibi daha geniş sosyal çevrelerde

Bireylerin Dinledikleri Müzik Türü ve Giyim Tarzı Tercihleri Arasındaki İlişkinin Sosyal Kimlik Temelinde İncelenmesi

de yakın ilişki içerisinde buldukları arkadaş çevrelerinin de gözlemlerine dâhil olduğunu belirtmişlerdir. Ancak frekanslar bulguları, gündelik yaşamlarında benzer müzikleri dinledikleri sosyal çevreleri ile giyim stilleri konusunda sosyal kimlik açısından belirgin bir durum ortaya koymamıştır.

Diğer taraftan “Dinlediğiniz müzik türünü dinleyen diğer insanlarla bir araya geldiğiniz dinleti/konser/yemek vb. ortamlarda benzer giyim tarzları tercih edilmekte midir?” sorusu yöneltildiğinde katılımcıların %75’i “evet” cevabını vermiştir. Yanıtlarını detaylandırdıklarında ise konser, dinleti gibi ortamlara girerken gündelik yaşantılarından farklı giyim stillerini tercih edebildiklerini, bazen eğer bir arkadaş grubu ile birlikte etkinliğe katılım gerçekleşiyorsa giyim konusunda anlaşarak gittiklerini belirten katılımcılar olmuştur. Diğer taraftan “evet” yanıtını veren katılımcılar arasında, Rock, Heavy Metal ve Hip-hop türlerini dinleyen katılımcıların tamamı, bu müzik türlerinin icra edildiği etkinliklerde, doğrudan aynı ismi taşıyan giyim stiline tercih edildiğini belirtmişlerdir. Yine soruya “evet” yanıtını veren katılımcıların %33.33’ü farklı müzik türlerindeki konserlerde, rahat hareket etmek için minimal tarzın tercih edildiğini belirtmişlerdir. Klasik Batı Müziği konserlerine giden katılımcılar ise bu konserlerde Elegant giyim stiline tercih edildiği konusunda hem fikirdir. Katılımcıların gözlemlerine göre müzik etkinliklerinde tercih edilen diğer giyim stilleri Bohem, Maskülen ve Urban olarak belirtilmiştir.

4. SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER

Araştırma sonucunda ilk olarak katılımcıların büyük çoğunluğunun sadece dinleyici oldukları sonucuna varılmıştır. Kayhan da (2011) yaptığı tez çalışmasında üniversite öğrencilerinin müzik ile bağlantılarını %75,82’lik oranla dinleyici olarak tespit etmiştir (s.24). Bu çıkarımlar doğrultusunda üniversite öğrencilerinin $\frac{3}{4}$ ’lük bir kısmının müziği sadece dinlediği; amatör veya profesyonel düzeyde müzikle ilgilenmediğini söylemek mümkündür.

Katılımcıların müzik dinleme yöntemlerine bakıldığında en fazla kendi çalma listeleri ve müzik platformlarının bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır. Aksoy ve Alıcı (2024) yaptıkları çalışmada müzik dinleme yöntemi olarak 20 katılımcının 17’sinin Youtube, 15’inin Spotify’ı belirttiğini tespit etmişlerdir (s.212). Literatür çalışmalarıyla da desteklenen bu sonuç; üniversite öğrencilerinin gündelik yaşantılarının içerisinde kontrollü bir şekilde kendi tercih ettikleri müzik tarzlarını dinleme eğiliminde olduklarını ortaya koymaktadır. Diğer taraftan bazı katılımcıların sosyal medyayı başlı başına bir sosyal çevre olarak algıladıkları sohbet tarzı görüşmelerde ortaya çıkmıştır. Henüz sınırları belirli olmamakla birlikte, günümüzde bireyler için yüz yüze geline sosyal çevrelerin yanında sosyal medya platformlarının da sosyal çevre olarak algılanması, gelecekte üzerinde durulması gereken bir duruma işaret etmektedir.

Katılımcıların en fazla tercih ettiği müzik türü Türk Pop müziği olarak belirlenmiştir. Bu durum farklı çalışmalarla desteklenmektedir. Yağışan (2013) üniversite öğrencilerinin müzik tercihleri ve saldırganlık ilişkisi üzerine yaptığı çalışmada; öğrencilerin %26.9 oranla en fazla Türk pop müziğini tercih ettiklerini tespit etmiştir (s.103). Yine Özdemir ve Can (2019) çalışmalarında üniversite öğrencilerinin

en yüksek oranda (%40.9) Pop müzik dinlediğini belirlemişlerdir (s. 377). Aksoy ve Alıcı da (2024) en fazla öğrencinin (20 katılımcınının 13'ü) pop müziği tercih ettiğini tespit etmişlerdir (s. 213). Elde edilen bu sonuçlar doğrultusunda üniversite öğrencilerinin çoğunlukla popüler kültürden etkilendiği ve pop müziği tercih ettiğini söylemek mümkündür.

Tercih edilen müzik türünün sosyal çevrede dinlenme durumu incelendiğinde; katılımcıların hem aile hem de arkadaş çevresinde yüksek oranda aynı müzik türünün dinlendiği tespit edilmiştir. Bu durum dinlenen müzik türünün belirlenmesinde sosyal çevrenin etkisinin önemli olduğunu göstermektedir. Bununla beraber Yağışan (2013), araştırmasına katılan üniversite öğrencilerinin sadece %6.5'inin müzik tercihlerinde aile ve çevrenin etkisinde kaldıklarını tespit ederek bu sonuca ters düşen bir çıkarımda bulunmuştur (s. 103). O halde bu durum farklı sosyal çevrelerde, ekonomik düzeylerde ve coğrafi bölgelerde vb. yapılacak aynı tür araştırmaların değişik sonuçlar gösterebileceği bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır.

Dinledikleri müzik türlerini keşfetme yöntemleri incelendiğinde ise; katılımcıların en fazla sosyal medya ve müzik platformlarından etkilendikleri tespit edilmiştir. Yeni medya olarak adlandırılan sosyal platformlar artık TV ve radyonun önüne geçerek çok daha fazla kitleye hitap eder olmuştur. Katılımcıların da ifade ettiği üzere yapay zekâ programları sayesinde sık dinlenen müzik ve müzik türü tespit edilmekte ve bireylerin karşısına tekrar tekrar çıkmaktadır. Bu sayede bir aşinalık yaratıldığı ve bu durumun da kişinin müzik türü tercihlerine etki ettiği çıkarımı yapılabilir.

Katılımcıların, kendileri ile aynı tür müziği dinleyen bireylerle ortak noktalarına dair düşüncelerinde ön plana çıkan ifadenin *olaylara ve hayata bakış açısı* olduğu tespit edilmiştir. Sağır ve Öztürk (2015) sosyolojik bağlamda müzik ve kimlik ilişkisini inceledikleri araştırmalarında; üniversite öğrencilerinin %31.8 oranla milliyetçi bakış açısına sahip olmalarının ortak nokta olduğunu tespit ederek, elde edilen bulgu doğrultusunda görüş sunmuşlardır. Sosyolojik, psikolojik, siyasi vb. konularda ortak bakış açısına sahip bireylerin ortak müzik türünde buluşmaları; müziğin bilinçaltını ifade etmede etkili bir araç olduğunu göstermektedir. Diğer taraftan araştırmamızda, katılımcılara ideolojik ve inançsal bakış açılarına dair ipucu barındırmayan sorular yöneltildiğinde, kendi dinledikleri müzik türünü dinleyen diğer bireylerle ilgili ideolojik yaklaşımların aksine eğitim düzeyi ile ilgili vurgular yapmışlardır. Bu durum benzer çalışmalarda nitel yaklaşımların farklı bulguların keşfedilmesine olanak sağladığı şeklinde yorumlanabilir. Diğer bir deyişle bulguların farklılığı yöntemsel farklılıklardan kaynaklanıyor olabilir.

Araştırma sonuçlarına göre, katılımcıların gündelik hayatta en fazla tercih ettikleri giysi stilleri; minimal, elegant ve monokromdur. Bu stillerin sade ve rahat olmasından kaynaklandığı çıkarımı sözel ifadelerden anlaşılmaktadır. Koç vd. (2016) üniversite öğrencileri üzerinde yaptıkları araştırmada, katılımcıların %56.2'sinin her zaman rahat giyim stillerini tercih ettiğini tespit etmişler ve bu sonuca destek görüş sunmuşlardır (s. 2594). Her ne kadar katılımcıların gündelik yaşantılarında kullandıkları stil belirlenmiş olsa da bireylerin aslen kişiliğini yansıtan giysi stilleri farklılaşabilmektedir. Bu sebeple katılımcılara kişiliklerini tanımlayan giysi stilleri de sorulmuştur. Buna göre en yüksek oranlarda Elegant ve Minimal stil tercih edilmiştir. Bu durum oldukça ilginç bir sonucu ortaya koymaktadır. Bireylerin gündelik hayatta

Bireylerin Dinledikleri Müzik Türü ve Giyim Tarzı Tercihleri Arasındaki İlişkinin Sosyal Kimlik Temelinde İncelenmesi

tercih ettikleri giyim stilleri ile gerçekte kendilerini yansıttığına inandıkları giyim stilleri arasında dikkat çekici farklar bulunabilmektedir.

Müzik türü ve giyim stili ilişkisine dair katılımcıların algıları değerlendirildiğinde çeşitli çıkarımlara varılmıştır. Rock, Heavy Metal, Grunch, Hip-hop ve Rap müzik türleri aynı zamanda müzik dinlemek için bir araya gelen sosyal oluşumlar olarak değerlendirilmektedir. Bu durum bu müzik türleri ile aynı ismi taşıyan giyim stillerinin gerek sosyal kimlik algısı, gerekse gündelik yaşam tercihlerinde de gözler önüne serileceği beklentisini doğurmaktadır. Koca ve Koç (2010) Hippi, Punk, Hip-hop, Rock, Heavy Metal gibi müzik türlerinin kendine özgü bir giyim stili olduğunu ve bu bütünlüğün kişinin toplum içindeki bir nevi etiketini belirleyen bir durum olduğunu belirtmektedirler (s. 39). Aynı doğrultuda Ok (2020), Metal müziğin giysi koleksiyonlarına yansımalarını görseller üzerinden incelediği araştırmasında renk, aksesuar, model vb. özellikler temelinde benzer çıkarımlarda bulunmuştur. Ancak araştırmamızda ortaya çıkan bulgular, bu akımların hem müzik hem de giyim stili olarak bireyin gündelik hayatında sosyal kimlik algısını onaylayacak düzeyde bir arada yer almadığını göstermektedir. Bu noktada daha ilginç durum, bireyler değişkenlerle ilgili seçenek kısıtlaması olmadığında algısal olarak da müzik türü ile aynı ismi taşıyan giyim stiline yönelmemiş ve farklı giyim stillerini de tercih etmişlerdir.

Katılımcıların dinledikleri müzik türleri ve günlük hayatta tercih ettikleri giyim stilleri konusunda pek çok farklı durum gözlemlenmiştir. Bu bulgulardan; müzik türlerine göre yapılan tercihlerin değişkenlik gösterebileceği sonucuna varmak mümkündür. Örneğin pop müzik dinleyen katılımcıların giysi stilleri oldukça farklılık gösterirken; TSM, THM, Klasik Batı Müziği gibi türleri tercih eden katılımcıların giyim stilleri daha belirginleşmekte ve ortak noktada buluşmaktadır. Kutlay (2007) araştırmasında klasik giyim türünde üretim yapan bir firmanın pazarlama stratejisi olarak satış mağazalarında klasik müzik kullandığını tespit etmiştir (s. 101). Bu ve benzer çalışmalar bazı giyim stilleri ve müzik türlerinin kullanıcılar için net bir algı yarattığını göstermektedir.

Diğer taraftan konser, dinleti vb. ortamlarda ortak giyim stillerinin benimsenmesi konusunda verilen cevaplar daha çarpıcıdır. Rock, Hip-hop, Heavy Metal gibi giyim stili ile aynı isimle anılan müzik türlerinin icra edildiği ortamlarda doğrudan aynı isimli giyim stilinin tercih edildiği vurgulanmıştır. Bu durum bu müzik türlerini dinleyen bireylerin oluşturduğu sosyal topluluğun kimliğini giyim stili ile ortaya koyma çabası olarak nitelendirilebilir. Kimlik kavramının doğrudan aidiyet hissi ile bağlantılı olduğu dikkate alındığında, bireylerin ait oldukları sosyal çevre ile bir araya geldiklerinde sosyal kimliklerinin görsel sembolizmini ortaya koydukları ve giyim stillerine yansıttıkları söylenebilir.

Tüm bu sonuçlar değerlendirildiğinde, müzik ve moda alanlarında disiplinlerarası araştırma yapmayı planlayan araştırmacılara bazı önerilerde bulunmak mümkündür. Mevcut araştırma sadece üniversite öğrenimi görmekte olan kız öğrencilere uygulanmıştır. Aynı çalışma erkek öğrenciler için de geliştirilebilir. Ayrıca gerek dinlenen müzik türünün gerekse tercih edilen giyim stilinin oturduğu yaş dönemleri olan orta yaş grubu için de çalışma yürütülerek karşılaştırma yapılabilir.

Araştırmada çok sayıda müzik türü ele alınmıştır. Müzik türleri kısıtlanarak; sadece giyim stili-müzik türü arasında doğru orantılı ilişki çıkan türler için çalışma gerçekleştirilerek, bu gruplara yönelik giysi tasarımları geliştirilebilir ve hazır giyim sektörü için fikir sunulabilir.

Diğer taraftan bu araştırmada, mevcut literatür ile farklılık gösteren bulgular ortaya koyulmuştur. Bu farklılığın temelinde cevaplar konusunda seçenekler sunulmaması ve katılımcıların çalışmayı yönlendirmesine izin verilmesi olduğu tahmin edilmektedir. Bu durum gelecek araştırmalarda nitel yaklaşımların benimsenmesi ya da nicel araştırmaların niteliksel bulgularla güçlendirilmesi gerekliliğini gözler önüne sermektedir.

KAYNAKÇA

- Akdemir, N. (2018). Visible expression of social identity: The clothing and fashion. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 17(4), 1389-1397.
<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/543644>
- Aksoy, Y. N., & Alıcı, S. (2024). Mesleki müzik eğitimi alan öğrencilerin "müzik dinleme alışkanlıkları" üzerine görüşlerinin değerlendirilmesi. *Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 25(46), 205-220. <https://doi.org/10.21550/sosbilder.1351223>
- Badaoui, K. Lebrun, A. M., & Bouchet, P. (2012). Clothing style, music, and media influences on adolescents' brand consumption behavior, *Psychology and Marketing*, 29(8), 568-582.
https://www.researchgate.net/publication/232707186_Clothing_Style_Music_and_Media_Influences_on_Adolescents'_Brand_Consumption_Behavior
- Burnasheva, R., Suh, Y. G., & Villalobos-Moron, K. (2019). Sense of community and social identity effect on brand love: Based on the online communities of a luxury fashion brands. *Journal of Global Fashion Marketing*, 10(1), 50-65.
<http://hdl.handle.net/10.1080/20932685.2018.1558087>
- Chaney, D. (1999). *Yaşam tarzları* (Çev: İrem Kutluk). Dost Yayınevi.
- Clark, A.B., & Lonsdale, A.J. (2023). Music preference, social identity, and collective self-esteem, *Psychology of Music*, 51(4), 1119-1131.
<https://psycnet.apa.org/doi/10.1177/03057356221126202>
- Frith, S. (2003). Music and identity. *Questions of cultural identity* (8th edition, Ed. S. Hall and P. Dugay). Sage Publishing, 108-127.
- Göksel, N. (2007). Gençlerde giyim modası ve kimlik ilişkisi. *Yedi*, (1), 48-53.
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/yedi/issue/21834/234760>
- Gurgen, E. T. (2016). Social and emotional function of music listening: Reasons for listening to music. *Eurasian Journal of Educational Research*, 66, 229-242.
<https://dergipark.org.tr/en/pub/ejer/issue/42424/510895>

- Hall, S. (2003). Who needs 'identity'? *Questions of cultural identity* (8th edition, Ed. S. Hall and P. Dugay). Sage Publishing, 1-17.
https://pages.mtu.edu/~jdslack/readings/CSReadings/Hall_Who_Needs_Identity.pdf
- İmren, M. (2018). İşte benim kimliğim: Moda ve medyanın kadınların kimlik inşası ve ideal beden söylemlerindeki rolü üzerine. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4(1), 103-111. <https://doi.org/10.31592/aeusbed.338524>
- Kaya Göktepe, A. (2021). Popüler müziğin sosyal kimlik inşasındaki rolü: yerli 45'lik şarkılar örneği. *Hitit İlahiyat Dergisi*, 20(2), 547-588. <https://doi.org/10.14395/hid.982197>
- Kayhan, K. (2011). *Üniversite öğrencilerinin klasik müzik ile ilgili beğeni tutumları* (Tez No. 303751) [Yüksek Lisans tez., Başkent Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurumu Ulusal Tez Merkezi.
- Koca, E. & Koç, F. (2010). Gençlerin dinledikleri müzik türlerinin giyim tarzlarına etkisi, *e-Journal of New World Sciences Academy*, 5(2), 37-49.
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/nwsavoca/issue/10915/130636>
- Kruse, H. (1993). Subcultural identity in alternative music culture, *Popular Music*, 12(1), 33-41.
https://web.archive.org/web/20170813063800id_/http://hollykruse.com/popmusic1993.pdf
- Kubrin, C.E. (2005). Gangstas, Thugs, and Hustlas: Identity and the code of the street in rap music, *Social Problems*, 52(3), 360-378. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1525/sp.2005.52.3.360>
- Kutlay, E. B. (2007). *Müziğin bir pazarlama elementi olarak tüketici üzerinde duygusal, algısal ve davranışsal etkileri* (Tez. No. 217847) [Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurumu Ulusal Tez Merkezi.
- Kümbetoğlu, B. (2019). *Sosyolojide ve Antropolojide Niteliksel Yöntem ve Araştırma (6. Basım)*. Bağlam Yayıncılık.
- Jain, N., & Mehta, R. (2022). Androgynous fashion and social identity-a fashion designers perspective. *Towards Excellence*, 14(2), 1794-1802. <http://dx.doi.org/10.37867/TE1402149>
- Ok, Ö. Ü. M. (2020). Metal müziğin giyim modasına etkisi. *Kesit Akademi Dergisi*, 6(25), 211-224.
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/kesitakademi/issue/59177/848912>
- Onurlar, B. G. (2018). *Moda tasarımı öğeleriyle distopik filmlerde sosyal kimlik analizi vaka çalışması: Açlık Oyunları film serisi* (Tez. No. 533258) [Yüksek Lisans tezi, İstanbul Okan Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurumu Ulusal Tez Merkezi.
- Özdemir, C. Ş., & Can, A. A. (2019). Müzikte dinleme, dinleme türleri ve müzik öğretmenliği öğrencilerinin müzik dinleme yaklaşımları. *İlköğretim Online*, 18(1).
<https://doi.org/10.17051/ilkonline.2019.527631>
- Özşenler, S. D. (2023). Sosyal kimlik ürünü olarak kaft t-shirtleri: tasarım baskıları üzerinden göstergebilimsel bir analiz. *Intermedia International E-journal*, 10(18), 15-37.
<https://doi.org/10.56133/intermedia.1162318>
- Parlak, S. D. (2022). Giyim modasıyla kimliğin temsili üzerine. *Turkish Journal of Fashion Design and Management*, 4(2), 103-120. <https://doi.org/10.54976/tjfdm.1116294>

Rice, T. (2007). Reflections on music and identity in ethnomusicology. *Musicology*, 7,17-38.

<https://doi.org/10.2298/MUZ0707017R>

Sağır, A. & Öztürk, B. (2015). Sosyolojik bağlamda müzik ve kimlik: Karabük Üniversitesi örneği. Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 8(2), 121-154.

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/usaksosbil/issue/21659/232911>

Sari, S. (2017). Kimlik-etnik kimlik üzerinden zengin bir tasarım dilinin inşası. *Electronic Turkish Studies*, 12(13), 507-530. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.11714>

Shepherd, D. & Sigg, N. (2015). Music preference, social identity, and self-esteem. *Music Perception*, 32(5), 507-514. <http://dx.doi.org/10.1525/mp.2015.32.5.507>

Straehle, J. & Kriegel, A.C. (2018). Fashion and Music: A Literature Review. *Fashion&Music*, 7-33. http://dx.doi.org/10.1007/978-981-10-5637-6_2

Yağışan, N. (2013). Üniversite öğrencilerinin müzik tercihleri ve saldırganlıkla ilişkisi. *SED-Sanat Eğitimi Dergisi*, 1(2), 96-113. <https://doi.org/10.7816/sed-01-02-07>

Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2006). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri (6. Baskı)*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Youngjoo, N. & Agnhage, T. (2013), Relationship between the preference styles of music and fashion and the similarity of their sensibility, *International Journal of Clothing Science and Technology*, 25(2),109-118. <http://dx.doi.org/10.1108/09556221311298600>

EXTENDED ABSTRACT

1.Introduction

The concept of identity, whether individual or collective, is concerned with how a person or community identifies itself and how it is defined from the outside. Cultural identity is often the subject of research and refers to the way one belongs to the social world. This belonging can be realized through various social groups. Within the scope of the research, an interdisciplinary research was carried out by conducting a joint study in the field of music and clothing, two of the cultural structures. The research aims to reveal whether there is a relationship between the types of music that individuals listen to and the clothing styles they prefer on the basis of social identity. First of all, an extensive literature review was conducted and music and social identity, fashion and social identity, and music-fashion relationship were analyzed. Accordingly, when the relationship between music and social identity is evaluated, it is seen that the relationship between music and identity has become a common theme in ethnomusicology research since the early 1980s (Rice, 2007, p. 17). Today, music has gone beyond the local communities that first made it and made it an element of culture within their own cultural structure, and "it has become a structure that maintains its own dynamics as an experience" (Frith, 2003, p. 109). Based on this information, music and social identity studies in the literature were evaluated on the basis of purpose, method, findings and results. Like music, clothing, which is among the most important cultural patterns, plays an active role in gaining social identity for the lifestyle developed (Sari, 2017, p.

507). Clothing is one of the prominent elements of consumption and plays an important role in shaping one's identity. Based on the research examining fashion and social identity; it has been concluded that there is a very large and important connection between them.

2.Method

The research was designed with qualitative and quantitative methods and is within the scope of mixed research. In the first stage of the research, a pilot study was conducted, interview questions were prepared and interviews were conducted with 5 participants selected by random method. The pilot study revealed that the participants generally listened to more than one music genre and preferred more than one clothing style. For this reason, instead of limiting the answers of the participants, the qualitative dimension of the research was strengthened by choosing the semi-structured interview technique. Considering the possibility that the participants may not know the names of the clothing styles, a clothing style catalog with examples of 15 common clothing styles was prepared with the Lexica artificial intelligence application to be used during the interviews in order to clarify their answers. While preparing the catalog, the casual wear command was applied with the name of the clothing style. The quantitative findings of the research were obtained by frequency analysis with SPSS (version 18). Numerical analysis of qualitative data (quantification of qualitative data) was also conducted in the research. The population of the research consists of undergraduate students in Turkey. The sample of the study was determined by purposive sampling method. Purposive sampling is the sampling selected according to the research purpose in parallel with the theoretical approach of the research (Kümbetoğlu, 2019). For this reason, it was aimed to reach female students who are undergraduate students at Selçuk University, Sakarya University and Kocaeli University and who have completed the age of 18. However, in determining the participants, random sampling was taken from students studying in different faculties and the research was conducted with 60 samples (n=60).

3. Findings, Discussion and Results

As a result of the research, it was firstly concluded that the majority of the participants were only listeners. In line with these conclusions, it is possible to say that $\frac{3}{4}$ of the university students only listen to music; they are not interested in music at amateur or professional level. Considering the music listening methods of the participants, it was concluded that the most common methods were their own playlists and music platforms. This result, which is also supported by literature studies, reveals that university students tend to listen to their preferred music styles in a controlled manner in their daily lives. The most preferred music genre of the participants was determined as Turkish pop music and in this direction, it is possible to say that university students are mostly influenced by popular culture and prefer pop music. When the listening status of the preferred music genre in the social environment was examined; it was determined that the same music genre was listened to at a high rate in both family and friend circles of the participants. This shows that the influence of the social environment is important in

determining the type of music listened to. When the methods of discovering the music genres they listen to were analyzed, it was found that the participants were mostly influenced by social media and music platforms. Social platforms, which are called new media, have now overtaken TV and radio and appeal to a much larger audience. It was concluded that the participants who listen to the same type of music have a common perspective on events and life. The fact that individuals with a common perspective on sociological, psychological, political, etc. issues meet in a common music genre shows that music is an effective tool in expressing the subconscious. The most preferred clothing styles of the participants in daily life are minimal, elegant and monochrome. It is inferred from the verbal expressions that these styles are due to their simplicity and comfort. There may be remarkable differences between the clothing styles that individuals prefer in daily life and the clothing styles that they believe reflect themselves in reality. When the perceptions regarding the relationship between music genre and clothing style were evaluated, various inferences were reached. Rock, Heavy Metal, Grunch, Hip-hop and Rap music genres are also considered as social organizations that come together to listen to music. This situation leads to the expectation that the clothing styles bearing the same name as these music genres will be revealed in both social identity perception and daily life preferences. Many different situations were observed in terms of the music genres the participants listen to and the clothing styles they prefer in daily life. From these findings, it is possible to conclude that the preferences made according to music genres may vary. On the other hand, the answers given regarding the adoption of common clothing styles in concerts, concerts, etc. are more striking. It was emphasized that in environments where music genres with the same name as the clothing style such as Rock, Hip-hop, Heavy Metal are performed, the clothing style with the same name is directly preferred. This situation can be characterized as an effort to reveal the identity of the social community formed by individuals listening to these music genres through clothing style. Considering that the concept of identity is directly related to the sense of belonging, it can be said that individuals reveal the visual symbolism of their social identity when they come together with the social environment they belong to and reflect it on their clothing styles. When all these results are evaluated, it is possible to make some suggestions to researchers who will present studies in these two common areas. With the study data, important inferences were made both for the music industry and the fashion industry. Accordingly, the music genres developed for university-age individuals can be developed mostly in pop music, rock music, Turkish Art Music and Turkish Folk Music genres. The research was applied only to female university students. The same study can also be developed for male students. In addition, a comparison can be made by conducting a study for the middle age group, which is the age period in which both the music genres listened to and the preferred clothing style are established. Many music genres were addressed in the study. By limiting the music genres, a study can be conducted only for the genres that have a direct proportional relationship between clothing style and music genre, clothing designs for these groups can be developed and ideas can be presented for the ready-to-wear sector.

Araştırma ve Yayın Etiği

Yapılan bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir.

Etik kurul izin bilgileri

Etik değerlendirmeyi yapan kurul adı: Selçuk Üniversitesi Mimarlık ve Tasarım Fakültesi Bilimsel Etik Değerlendirme Kurulu

Etik değerlendirme kararının tarihi: 09.05.2024

Etik değerlendirme belgesi sayı numarası: 03/06

Araştırmacıların Makaleye Katkı Oranı Beyanı

1. yazar katkı oranı : %40

2. yazar katkı oranı : %30

3. yazar katkı oranı : %30

Çıkar Çatışması Beyanı

Yazarlar arasında herhangi bir kişisel ve finansal çıkar çatışması bulunmamaktadır.